

חג הַשָּׁבָעִת

צִדְקַת תְּעֵשֶׂה לַתּוֹרָה – חַג הַשְּׁבִיעֵת

יוֹם הַשְּׁשִׁי ← וַיְכַלּוּ... – שַׁבָּת ← חַג הַשְּׁבִיעֵת

השבת נקרא ב"ה בפרשת **בְּמִדְבָּר**, אך הפעם לא נעסוק בפרשת השבוע אלא בקידוש של ליל שבת ובזיקה שבינו ובין **חַג הַשְּׁבִיעֵת** שחל ביום השני שלאחר מכן. כמידי ליל שבת, נפתח את הקידוש ב"עירוב פרשיות" - "יוֹם הַשְּׁשִׁי ; וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ..." ומוזר שאנו פותחים בשתי המלים, "יוֹם הַשְּׁשִׁי"; שלכאורה אינן נוגעות לקדושת השבת. למעשה, שתי המילים "יוֹם הַשְּׁשִׁי"; באות בסופו של פסוק וחותמות בתורה את פרשיית היום הששי במעשה הבריאה. מי שאינו בקיא ב"חוקי התנועה" במקרא, ממשיך בשטף הקריאה, מבלי לעצור בתמרור "עצור" (סוף-פסוק וסוף פרשייה), ממשיך וגולש אל תוך הפרשה הבאה של "היום השביעי". מדוע אנו "מדביקים" ומקדימים לקידוש, המתייחס ליום השבת, את שתי המילים השייכות ליום הששי, היום הקודם? ובמיוחד בהתחשב בעובדה, שחלק מהשומעים, וגם מהקוראים, מייחס בטעות את הפסוק **וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ...** ליום הששי? ומדוע זכה "יוֹם הַשְּׁשִׁי" דווקא, בְּהַא יתירה, בשונה מהימים האחרים שקדמו לו, המוזכרים בלא **הַא** הידיעה: "יוֹם אֶחָד", "יוֹם שְׁנִי" וכן הלאה?

לשון הפסוק הבא, **וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ...**, אף היא תמוהה. קראנו כבר בפרשיות הקודמות של מעשה הבריאה, שהשמיים נבראו ביום השני, המאורות ביום הרביעי והארץ התגלתה ואף הצמיחה, ביום השלישי וכו'. מדוע אפוא, כאשר אנו מצויים כבר אחרי סיומו של היום הששי, שב הכתוב ומזכיר עובדות אלה? קושי זה מתחזק, כאשר מייך בפסוק הבא אחריו, הכתוב מסכם את המצב בבירור **וַיְכַלּוּ אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה**. האם אין אזכורם הפרטי של **הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ** בפסוק הקודם, מיותר? גם הטיית הנדירה של הפועל כ.ל.ה. בבניין **פָּעַל** דווקא - **וַיְכַלּוּ** – מוזרה משהו, שהרי לא את **הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ** כילה הקב"ה, אלא את מלאכת בריאתם?

ומשיב המדרש שבְּהַא הידיעה של "יוֹם הַשְּׁשִׁי", רומזת התורה גם ליום **הַשְּׁשִׁי** הידוע והמפורסם, **ו' בַּסִּיּוֹן**, יום מתן תורה. ולמה טורחת התורה להזכיר לנו כבר כאן, כאשר העולם עדיין בחיתוליו, את מתן התורה שלעתיד לבוא (לאחר כאלפיים שנה)? על כך כמו משיב הנביא ירמיהו, **"אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי**". הקב"ה מצבי בדיעבד "תנאי מוקדם" לבריאת העולם: **אִם לֹא** בשביל שעם ישראל ישמרו את הַבְּרִית שלי עימם, יקבלו את התורה, ילמדו אותה ויקיימו אותה **יוֹמָם וְלַיְלָה**, כי אז, **לֹא** הייתי בורא **שָׁמַיִם וָאָרֶץ**. וכפי שמבהיר ריש לקיש "שהתנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית ואמר להם: אם ישראל מקבלים התורה (ביום הששי בַּסִּיּוֹן) אתם מתקיימין, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו".

האם די בתוספת של אות אחת, של **הַא** הידיעה ב"יוֹם הַשְּׁשִׁי" לבריאה, כדי לרמוז לנו על מתן תורה, כאשר הכתוב ממשיך בפירוש **וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ...**, ומה לכל זה ולמתן תורה? ונראה לפרש שהיא הנותנת. המילה **שָׁמַיִם** מייצגת במשמעות גם את הצד הרוחני ואת הקב"ה, כפי שאנו רגילים להתבטא לגבי אדם 'רא **שָׁמַיִם**' או חולה הזקוק לחסדי **שָׁמַיִם**. המלה **אָרֶץ** לעומת זאת, מייצגת את **הארציות**, את הגשמיות והחומר, אך גם את **האדם** שנברא מן **האדמה**. וכאן ניתן אולי למצוא את "החוט המשולש", במילה **וַיְכַלּוּ**, שהטייתה הנדירה כמו מרמזת גם על **התכללות** וחיבור של **הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ**. ניתן למצוא לכך חיזוק, בתיאור הכתוב את מעמד הר סיני: **"וַיַּרְדְּ ה' עַל הַר סִינַי אֶל רֹאשׁ הָהָר וַיִּקְרָא ה' לְמֹשֶׁה אֶל רֹאשׁ הָהָר וַיַּעַל מֹשֶׁה"**. כאן מתקיימת לראשונה **התכללות** וחיבור בין **עליונים ותחתונים**, של מתן **תורה** **אלוקית לבשר ודם**, **תורה אלוקית** על גבי לוחות **אבן** או **עור בהמה**, של הכנסת קדושה ורוחניות בתוך הגשמיות, בחומר.

מִיּוֹם הַשְּׁשִׁי לְבְרִיאת לַיּוֹם הַשְּׁשִׁי בַּסִּיּוֹן – עליית מדרגה

אם נתבונן בשבע הפרשיות הראשונות בתורה, פרשיה לכל יום משבעת ימי הבריאה, נגלה להפתעתנו שכולן מופיע רק השם **אֱלֹקִים**, ורק לאחר 35 מופעים של שם זה, מופיע לראשונה גם שם י-ה-ו-ה. ומה בא דבר זה ללמדנו? השם **אֱלֹקִים** מייצג על פי פנימיות, את מידת הדין, שכמו מכסה ומעלימה את דבר קיומו של בורא העולם, וגם את הטוב האלוקי האינסופי המושפע כל הזמן מלמעלה. בשלב ראשון ברא הקב"ה "עולם גשמי". ומדוע נקרא עולם? כי שורש המילה 'עולם' הוא ע.ל.מ, מלשון להעלים או להיעלם. במהלך הבריאה, הבנויה על התחלקות וריבוי, העלים והסתיר הקב"ה את עצמו בעולם, באמצעות מערכת חוקים "אוטומטית" על פיה העולם נוהג, חוקי הטבע. חוקים אלה שפועלים בעקביות, נראים לנו מאוד טבעיים, ומאפשרים לנו "להשלים" לכאורה עם האפשרות של קיומו של עולם ללא בורא, מעין תחליף חלילה ל**אֱלֹקִים** (ובגימטריא אכן: א-ל-ה-י-ם = 86 = הטבע).

וכל זאת למה? כי הקב"ה רוצה שנחפש אותו ונגלה את קיומו בטבע, במציאות הסובבת אותנו. לשם כך הקב"ה דואג לספק לנו הרבה סימנים ועקבות. כל מעשה בראשית, אינו אלא החלק הראשון והגשמי של מעשה הבריאה. ומה עם החלק הרוחני? איפה הוא בא לידי ביטוי? חלקה הראשון של ה"בריאה" הרוחנית, בא לידי ביטוי ב"יוֹם הַשְּׁשִׁי" לבריאה,

כאשר הקב"ה בורא את האדם, "עָפַר מִן הָאֲדָמָה", ארצי וגשמי. אך שלא כבשאר הנבראים, שנבראו במאמר בלבד, הקב"ה מכליל באדם חלק אלוקי, חלק מפנימיותו, "וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים". ועכשיו, הקב"ה מצפה מהאדם שיעשה את עצמו כלי לקבלה של הקדושה, כדי שניתן יהיה להשלים את מעשה הבריאה. הפסוק החותם את פרשיית היום השביעי, "וַיִּבְרָךְ אֱלֹקִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ כִּי בּו שְׁבַת מְקַל מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת:", כמו רומז לנו שהקב"ה העביר לנו את שרביט הבריאה, "לַעֲשׂוֹת".

אך זה לא כל כך פשוט להיעשות כלי לקבלת הקדושה. הקב"ה נותן תחילה לעולם, את שבע המצוות של בני נח. המצוות אמורות לקרב את האדם אל האלוקות (מצווה מלשון צוותא וחייבור). אך רק בשבעת הדורות שמתחילים באברהם אבינו, מתחיל התהליך של ההתקרבות, של הכנת הכלים לקראת מתן תורה. כחלק מהתהליך, לקראת הקבלה של האוצר הרוחני, דרוש גם שעבוד של הגשמיות, גלות מצרים. ואז משה רבינו, דור שביעי לאברהם אבינו, מוציא את בני ישראל ממצרים. הוא מוציא אותם לא רק משעבוד פיזי, לחופש של בחירה ועשייה, ומלחם עוני, לרווחה כלכלית. יציאת מצרים נשלמת במעמד הר סיני, בו בני ישראל הופכים להיות העם הנבחר, ומקבלים את האוצר שנשמר עד עתה בבית גנזיו של הקב"ה, את התורה. מתן תורה משלים את הצד הרוחני בהבטחה האלוקית לאברהם אבינו, "וְאַחֲרַי כֹּן יֵצְאוּ בְּרַכְשׁ גְּדוֹל". עם ישראל מקבל את התורה מלשון הוראה, את ספר ההוראות של היצרן, בורא העולם, המורה לנו כיצד להמשיך את תהליך הבריאה, "לַעֲשׂוֹת".

לפי הדעה המקובלת, הורה הקב"ה למשה לצוות את בני ישראל להיערך לקראת מתן התורה ב"יום הַשְּׁשִׁי", בששה בסיון, שבאותה שנה, נפל בַשְּׁשִׁי בשבת. אך מכיון שמשה רבינו הוסיף מדעתו יום אחד לימי ההגבלה, ניתנה התורה למעשה בשבת, ורק אז "וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ". ועדיין, אנו חוגגים למעשה, את חג מתן תורה ב"יום הַשְּׁשִׁי", אליו כיוון הקב"ה עוד בבריאה.

נשוב עתה לשאלתנו הראשונה, בדבר הקדמתן של המילים "יום הַשְּׁשִׁי", לפרשיית היום השביעי, בקידוש ליל שבת. ביום הששי נברא האדם וקיבל נשמה, ובכך נשלמו ביום הששי ההכנות להביא לעולם שבת של קדושה ורוחניות. כאן ניתן לעשות שימוש בפירוש "המנחת שיי", הרואה במילה 'וַיְכַלּוּ', הכנה של כלים, לצורך קבלה. וביום השבת נעשתה ההתכללות בפועל של קדושת השבת בעולם החומרי. "יום הַשְּׁשִׁי", מייצג את ההכנות החיוניות בחומר, המהוות תנאי הכרחי ומוקדם לקבלה אמיתית של הקדושה והרוחניות, בגילוי עד כמה שיותר, ולא בהסתר. לכן קבעו חז"ל "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת". ולכן חשוב להזכיר את "יום הַשְּׁשִׁי", לפני 'וַיְכַלּוּ', להזכיר לך שרמת הגילוי של קדושת השבת, לה אתה זוכה, היא גם תוצאה של הכנת הכלים והטורח ב"יום הַשְּׁשִׁי".

בהתגלות הראשונה של קדושה עלי אדמות, בשבת הראשונה לבריאה, עדיין היה הגילוי בהסתר. השם אֱלֹקִים מופיע שלוש פעמים, "וַיְכַלּוּ אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה...". ועוד, ואילו שם הויה עדיין בהסתר. אך עדיין יש רמז המאפשר למי שטורח ומשתדל, לגלות את שם הויה, המייצג גילוי של אלוקות. מי שמכין כלים ב"יום הַשְּׁשִׁי", לכבוד קדושת השבת, ומחבר אותם בכך, יכל לגלות בראשי התיבות של "יום הַשְּׁשִׁי ; וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם", את שם הויה, ולחוש בכליו ובנפשו, קדושה מיוחדת, עליית מדרגה רוחנית. בהתגלותו של הקב"ה במעמד הר סיני לעומת זאת, בהשלמת הצד הרוחני של מעשה הבריאה, יש כבר גילוי אלוקות במוחש "יְיָדָה-וּ-הָעַל-הָרַסִינִי", "וְכָל הָעַם רָאִים אֶת הַקּוֹלֹת".

ולסיכום, "יום הַשְּׁשִׁי" בסיון, מתן תורה, הוא בגדר "וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ", ירידה של שפע אורות אלוקיים מלמעלה למטה, ועלייה רוחנית של החומר, התקדשות של הבריאה. מתן תורה, הוא על פי פירוש הספורנו, ה"וַיְכַלּוּ", התכלית של בריאת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. מיום זה ואילך, האוצר הנסתר הפך להיות נגיש. אנו יכולים לקבל בכל יום, את התורה מחדש, ולהכניס קדושה ורוחניות בעשייה שלנו ובכל הסובב אותנו. זהו "וַיְכַלּוּ", זוהי התכלית של בריאת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, לחבר ולהכליל אותם. זוהי גולת הכותרת של תהליך הבריאה.

דבר חסידות

כמה מעלות טובות למי שקובע עתים לתורה :
מקיים מצוות לימוד התורה.
התורה מזככת ומעדנת אותו.
יודע את התורה ואינו נכשל מחוסר ידיעה.
מתחבר ללומדי תורה.

(איגרות הקודש – אדמו"ר הרי"צ)

הבית מתנהל באופן אחר. פנים אחרות לו בביתו. לשבת ולהג יש טעם אחר לגמרי.

שבת שלום ומבורך

וחג שמח

ח / ח / ח / ח

אם ברצונך לקבל את הגיליון במייל או במסרון, אנא פנה אל ghananme@gmail.com או לטלפון 052-569-9691.